

Binnentuin van De Haven, kort nadat deze werd opgeleverd. In het midden de vijver

Wilco Boender

Historische binnentuin Gouda: oase van rust met een knipoog naar het verleden

Bij groenaannemer VDBH West uit Stolwijk worden projecten niet alleen uitvoeringstechnisch bekeken, maar gaat ook veel aandacht uit naar de mensen voor wie het groenproject bestemd is. En soms komt daar nog een stukje geschiedenis bij. Dat geldt zeker voor de binnentuin van het gebouw De Haven in het historische hart van Gouda. 'Dit is voor VDBH West vooral een bijzonder project vanwege het verleden van het gebouw en de tuin,' aldus directeur Wilco Boender.

Auteur: Hanneke Tax

De Haven is een gebouw met meerdere sociale bestemmingen, waaronder een inloophuis en huisvesting voor jongeren met een verslavingsachtergrond. Achter het hoofdgebouw ligt de binnentuin, een hofje dat openbaar toegankelijk is. De huidige, vermogende eigenaren bezitten het monumentale complex sinds de jaren negentig en beheren het via een stichting voor sociale doeleinden.

'Omdat het monumentale complex een bewogen geschiedenis heeft, vonden de opdrachtgevers het belangrijk dat daarvan iets terugkomt in de binnentuin,' vertelt Boender. 'Die geschiedenis was al aanwezig met het kleine, oude huisje achter in de tuin. Dat is een "meta-heerhuisje", waar overleden bewoners indertijd volgens de Joodse rituelen werden verzorgd. Het gebouwtje is nu een rijksmonument en is in gebruik als gedenkplek.'

Prikkelarm

'We kwamen in contact met de opdrachtgevers via onze vaste ontwerper Arthur van

Werkhoven (Mozaiek landschap & leefomgeving), die voor VDBH West ook schoolpleinen en beleefstuinen in de zorg ontwerpt,' vertelt Boender. 'Persoonlijk ken ik hem ook goed. Ik werk al twintig jaar met hem samen. Hem werd gevraagd een ontwerp voor de binnentuin te maken en zo kwamen wij al snel in beeld als uitvoerende partij, waarbij we ook onze ideevorming konden inbrengen. Arthur en ik presenteerden het ontwerp gezamenlijk aan de bestuursleden van de stichting en kregen zo de opdracht.'

De binnentuin werd aangepakt nadat het complex in 2024 was gerenoveerd. Boender: 'Het moest een rustige tuin worden, met weinig prikkels voor de bewoners en voldoende privacy; dus geen beleefstuin die juist de zintuigen prikkelt. Tegelijk moest het een prettige plek worden om te bezoeken, mét een passende knipoog naar het verleden.'

Uitvoering

'Een leuk detail is dat we op de NLdoet-dag in

Links de boom die behouden bleef; rechts het metaheerhuisje

Rusthuis

Het huis werd midden negentiende eeuw gebouwd als herenhuis en werd een halve eeuw later in gebruik genomen als Joods rusthuis voor ouderen. Dat bleef zo tot het midden van de Tweede Wereldoorlog. In 1943 werden alle toenmalige bewoners weggevoerd; zij kwamen om in verschillende concentratiekampen. Daaraan herinneren de 64 *Stolpersteine* in het straatwerk voor het pand; voor elke persoon die niet terugkeerde een steen. Het gebouw werd een hoofdkwartier van de Duitse strijdkrachten. Na de oorlog kwam het in handen van de Hervormde Kerk en begin jaren negentig werd het verkocht aan de huidige eigenaren.

maart 2025 met onze collega's van de binnendienst, ongeveer zeven mensen, de hele tuin netjes leeg hebben gehaald. Die was namelijk vrijwel helemaal versteend en er was na de renovatie de nodige rommel achtergebleven. Zo konden we ons ook van onze sociale en maatschappelijke kant laten zien.'

Afgelopen zomer werd de tuin in een week of zes aangelegd. Vooraf stond er alleen één boom, zonder ander groen, borders of perken. Boender: 'Voor de beplanting hebben we veel vaste planten gekozen die zo'n beetje vanaf maart tot in oktober/november voor groen en kleur zorgen. Voor de rust en privacy hebben we er bijvoorbeeld voor gezorgd dat bezoekers niet direct langs de ramen van bewoners lopen en het ontwerp is afwisselend maar eenvoudig. Verder hebben we door voldoende halfver-

harding te gebruiken rekening gehouden met de waterafvoer. Dat is in Gouda een belangrijk thema vanwege het hoge grondwater. Alle klinkers zijn hergebruikt, waardoor ook aan circulariteit is gedacht. En de geschiedenis heeft een plekje gekregen in de vorm van een vijver met een fonteintje in het midden, met de vorm van een davidster. Die hebben we zelf ontworpen en bij onze leveranciers laten maken van cortenstaal.'

Geschiedenis

'Het bijzondere van dit relatief eenvoudige project zit natuurlijk vooral in de geschiedenis van de locatie,' stelt Boender. 'Qua aanleg was met name de bereikbaarheid een uitdaging. Op straat voor het pand is weinig ruimte voor parkeren of om materialen neer te zetten, ook doordat je in het historische hart van de stad

zit. Bovendien moest alles aan- en afgevoerd worden door die ene kleine poort.'

De binnentuin is opengesteld voor stadswandelingen, maar daarvoor moeten mensen wel weten wat er achter de onopvallende poort aan de zijkant van de voorgevel te zien is, legt Boender uit: 'Vanwege de geschiedenis zijn er bezoekers die het hofje speciaal opzoeken en er komen af en toe schoolklassen op excursie. Maar meestal is het vrij rustig. Dat was wel anders tijdens de Open Monumentendagen in september 2025, toen de tuin net een week klaar was. In één weekend namen 1500 bezoekers een kijkje in de tuin. Die kwamen natuurlijk voor het monument, maar dankzij de nieuwe binnentuin komt dat dan ook extra tot zijn recht. Dat geeft ons natuurlijk voldoening.'

'Bezoekers komen voor het monument; dankzij de nieuwe binnentuin komt dat extra tot zijn recht'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!